

Stiftsfysicus

Jørgen Johan Kiær (1829 - 1911)

De første arkæologiske registreringer af kulturlagene i Ribes undergrund er ikke foretaget af en arkæolog, men af stiftsfysikus Jørgen Johan Kiær i 1886 i forbindelse med nedgravningen af de første vandledninger i forbindelse med opførelsen af Ribes første vandtårn i Dagmarsgade. Kiær foretog nogle meget præcise registreringer af lagernes indhold af bevarede trækonstruktioner, husholdningsaffald og husdyrgødning.

Disse undersøgelser har dannet baggrund for de efterfølgende registreringer af kulturlagene i Ribe op til vor tid.

Jørgen Johan Kiær er født i Varde i 1829 som søn af daværende læge Hector Frederik Janson (Jantson) Kiær (1801-1887) og hustru Rebecca Lovise f. Krohn (1799-1857). I 1832 flyttede familien til Holstebro, hvor faderen i 1832 var blevet udnævnt til distriktskirurg.

I 1839 flyttede familien til Ribe, hvor faderen blev distriktslæge og i 1844 udnævnt til stiftsfysikus. I mange år boede familien i Hundegade 6 i et hus, der siden er nedrevet. (En stiftsfysikus var indtil 1914 betegnelsen for en overordnet embedslæge uden for København).

Jørgen Johan Kiær

I 1847 tog Jørgen Johan Kiær studentereksamen fra Ribe Katedralskole, hvorefter han studerede medicin ved København Universitet. Efter endt embedseksamen vendte han tilbage til Ribe, hvor han nedsatte sig som praktiserende læge. I 1861 giftede han sig med Albertine f. Rosenvinge (1834-1924) fra Ringkøbing.

Da faderen i 1882 gik på pension som stiftsfysikus, blev Jørgen Johan udnævnt til stiftsfysikus efter faderen, en stilling han bevarede indtil kort før

sin død i 1911.

Ægteparret bosatte sig til leje på 1. etage i Porsborg på hjørnet af Torvet og Stenbogade over for Domkirken. Torvet 3 er oprindeligt et gavlhus vendt mod Stenbogade. Ind mod gården er der et 8-kantet vindel-trappetårn.

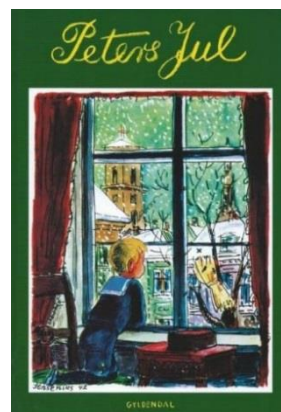
Under gavlhuset er der krydshvælvede kældere, kaldet "Porsborgs Kælder". Det oprindelige hus er opført omkring 1590 af storkøbmand Peder Baggesen og dennes svigersøn Mads Pors. Den gang gik ejendommen helt ned til Sortebrødregade. Siden har huset blandt andet rummet boliger, sparekasse og turistkontor. I kælderen er der i dag restaurant.

"Peters Jul"

Et par af Jørgen Johan Kiærs fætre på moderens side, Pieter og Johan Krohn, København skrev og illustrerede bogen "Peters Jul", som begynder med ordene:

"Jeg glæder mig i denne tid, da falder julesneen hvid, så ved jeg julen kommer".

Brødrene skal være blevet inspireret til julehistorien fra deres besøg hos bedsteforældrene, Hector Frederik og Rebecca Kiær.

En meget aktiv fysikus

Jørgen J. Kiær var en aktiv person, som via sit arbejde som embedslæge lagde mange kræfter i forbedringer af de hygiejniske forhold i byen. I Ribe gjaldt de især etableringen af vandforsyningen gennem offentligt vandværk. Som embedslæge gjorde han i 1870'erne opmærksom på vandets ringe kvalitet i Ribe. Byrådet tog opgaven med at fremskaffe rent vand alvorligt; men det tog alligevel ca. 10 år, inden den blev realiseret. Der blev foretaget en prøveboring i Dagmarsgade i 1876 – i en dybde på ca. 100 m.

Dagmarsgade

Først i 1887 stod vandværket færdigt med vandtårn og bestyrerbolig i pompøs historisk stil. Vandværket blev drevet af to gasmotorer, der pumpede vandet op i en beholder i 13 m højde i tårnet, hvilket sikrede et ensartet tryk. Anlægget var en teknisk nyskabelse og måske det første af sin art i Danmark.

Senere blev det nødvendigt at forhøje tårnet med en ekstra etage, eftersom byen voksede. Dette vandværk blev senere fulgt af vandtårne på Tangevej i 1907 og på Willemoesvej i 1960.

Tangevej

Willemoesvej

I dag er de tre vandtårne ikke mere i brug som vandtårne, idet Ribe nu forsynes med vand fra et nyt moderne vandværk på Nørremarksvej. Her holder man byens vandtryk oppe ad mekanisk vej.

Vandtårnet i Dagmarsgade er nu omdannet til kontorhus. Vandtårnet på Willemoesvej er ombygget til 17 ungdomsboliger, mens vandtårnet på Tangevej endnu ikke har fået en alternativ anvendelse.

Vandtårnene blev taget ud af drift som vandtårne i henholdsvis 2011 (Dagmarsgade), 1990 (Tangevej) og 1979 (Willemoesvej).

Æresborger

For sin indsats for Ribe blev han udnævnt til konferensråd, (en ærestitel) og senere i 1911 tildelt æresborgerskab i Ribe af byrådet med ordene:

”På egne og Medborgernes Vegne tildeler Ribe Byråd Konferensråd, fhv. Stiftsfysikus Jørgen Johan Kiær Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd Borgerret som Æresborger i Ribe. April 1911”.

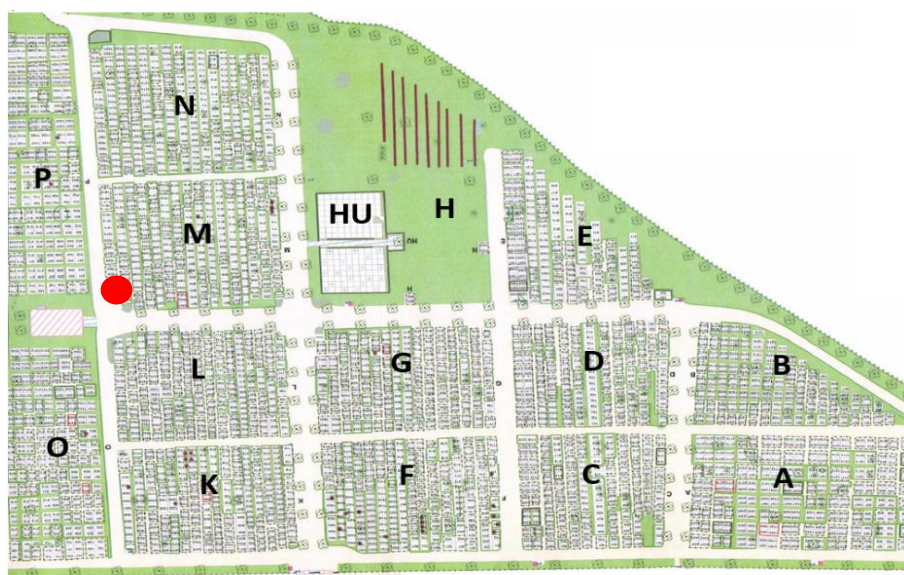
Jørgen Johan Kiær har også fået opkaldt en gade efter sig i Tangekvarteret: Kiærvej

Han ligger begravet på Ribe Gl. Kirkegård sammen med hustruen Albertine .

I samme grav ligger også Jørgen Johans Kiær forældre, Hector og Rebecca Kiær begravet. Hector Kiær gravsten er dog gået til i tidens løb.

Fortællingen om J. J. Kiær er fortalt af Ribe Kirkegårdes Fortællegruppe

Gravsgade

● Her findes gravstedet

RIBE
KIRKEGÅRDE